

ZNÍŽENÁ SADZBA DANE Z PRIDANEJ HODNOTY PRE REGISTROVANÉ SOCIÁLNE PODNIKY

Metodická pomôcka k uplatneniu zníženej sadzby dane z pridanej hodnoty
pre registrované sociálne podniky

Vypracovali: Peter Mészáros, Jana Halgašová, Richard Tomandl, Mária Halásová, Zuzana Korytárová

Dátum vzniku: 01. 07. 2024, Doplnené: 16.7.2024

Sekcia sociálnej ekonomiky, Odbor podpory a inovácií SE a Odbor koordinácie SE MPSVaR

Vypracované v kontexte Národného projektu Inštitút sociálnej ekonomiky

Úvod k novelizácii zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty

Dňa 24. apríla 2024 nadobudol účinnosť zákon č. 102/2024 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa **zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty** v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Účinnosť datovaná dňom vyhlásenia sa nevzťahuje na vybrané body zákona, medzi nimi bod 20 Článku 1, ktorý nadobúda účinnosť dňom 1. júla 2024, a ktorý upravuje (novelizuje) paragrafové znenie týkajúce sa zníženej sadzby dane z pridanej hodnoty pre registrované sociálnej podniky v znení § 27 ods. 2 písm. b) platnom do 30.6.2024.

Novelizované znenie predmetnej právnej úpravy platné od 1. júla 2024 znie nasledovne:
(*vybrané len týkajúce sa registrovaných sociálnych podnikov, zvýraznené hrubým písmom*)

§ 27 Sadzby dane

(1) Základná sadzba dane na tovary a služby je 20 % zo základu dane.

(2) **Znížená sadzba dane 10 % zo základu dane sa uplatňuje na**

- b) tovary a služby, ktoré v rámci aktivít sociálnej ekonomiky^{6ad} dodáva registrovaný sociálny podnik,^{6ae} ktorý 100 % svojho zisku po zdanení používa na dosiahnutie svojho hlavného cieľa.**

Vyjadrenie k novelizovanému zneniu § 27 ods. 2 písm. b)

Zníženú sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 10 % zo základu dane uplatňuje registrovaný sociálny podnik uvádzaný v kontexte § 5 ods. 2 zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, ktorý hovorí:

Sociálny podnik, ktorému bol priznaný štatút registrovaného sociálneho podniku, je registrovaným sociálnym podnikom.

Zníženú sadzbu DPH uplatňuje len ten registrovaný sociálny podnik, ktorý 100 % svojho zisku po

zdanení **používa** na dosiahnutie svojho hlavného cieľa. Predpokladom a zároveň právnym základom pre splnenie podmienky použitia 100 % zisku po zdanení na dosiahnutie hlavného cieľa je prijatie záväzku takéhoto použitia zo strany podniku vo svojom základnom dokumente.

Je dôležité poukázať na skutočnosť, že predmetná právna úprava nepoužíva textáciu, z ktorej by vyplývalo, že zníženú sadzbu DPH uplatňuje registrovaný sociálny podnik, ktorý sa (iba) zaviazal vo svojom základnom dokumente použiť 100% zisku po zdanení na dosiahnutie svojho hlavného cieľa¹, ale ktorý 100% svojho zisku po zdanení **používa** na dosiahnutie svojho hlavného cieľa.

V praxi to znamená, že registrovaný sociálny podnik musí reálne a svedomito postupovať v zmysle § 5 ods. 1 písm. d) bod 1 v kontexte § 5 ods. 5, a dodržiavať tak jeden zo základných atribútov sociálneho podniku. Pri porušení tejto povinnosti síce Ministerstvo práce (v kontexte § 8 ods. 2 písm. a) zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch) zruší štatút registrovaného sociálneho podniku, avšak nárok na uplatnenie zníženej sadzby DPH podľa § 27 ods. 2 písm. b) zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty podniku zaniká nie dátumom rozhodnutia ministerstva práce o zrušení štatútu registrovaného sociálneho podniku, ale dátumom porušenia povinnosti použitia 100% zisku po zdanení na dosiahnutie hlavného cieľa. Ak takáto povinnosť bola porušená napríklad v zmysle § 5 ods. 5 písm. d) a podnik svoj zisk nepoužil (alebo nezačal používať) v rozmedzí časovej lehoty 5tich rokov, nesplnenie podmienky použitia zisku po zdanení sa datuje k dátumu porušenia tejto povinnosti a nie k dátumu zrušenia štatútu².

* * * * *

Zníženú sadzbu DPH registrovaný sociálny podnik uplatňuje **automaticky** na všetky svoje tovary a služby, ktoré dodáva v rámci aktivít sociálnej ekonomiky. Uplatnenie dane tak nie je podmienené splnením iných podmienok okrem podmienok:

- 1.) ide o zdaniteľné transakcie dodávané „v rámci aktivít sociálnej ekonomiky“
- 2.) RSP používa 100% zisku po zdanení na dosiahnutie svojho hlavného cieľa

Podmienka „v rámci aktivít sociálnej ekonomiky“ znamená:

1. Registrovaný sociálny podnik uplatňuje zníženú sadzbu DPH len na tie tovary a služby, ktoré **dodáva** v rámci aktivít sociálnej ekonomiky v zmysle § 3 zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch. Sloveso „dodáva“ sa v zmysle § 5 ods. 1 písm. c) vzťahuje aj na významy slov „poskytuje“ alebo „distribuuje“. Uvedené termíny a ich významy sú tak vzájomne zámenné.
2. Podmienka „v rámci aktivít sociálnej ekonomiky“ ďalej znamená, že zníženú sadzbu DPH si registrovaný sociálny podnik uplatňuje len na tie tovary a služby, ktoré sú predmetom hospodárskej činnosti, ktorej hlavným cieľom je dosahovanie pozitívneho sociálneho vplyvu – inými slovami len na tie tovary a služby, ktoré sú predmetom činností, ktorých hlavným cieľom je napĺňanie verejného alebo komunitného záujmu spôsobom poskytovania spoločensky prospešnej služby podľa § 2 ods. 4. zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch.
3. Za aktivitu sociálnej ekonomiky sa považuje **súhrn** produktívnych, distribučných alebo spotrebiteľských aktivít vykonávaných prostredníctvom hospodárskej činnosti alebo nehospodárskej činnosti. V tejto súvislosti je dôležité upozorniť na skutočnosť, že len „refakturácia“ tovarov a služieb prostredníctvom RSP nie je považovaná za aktivitu sociálnej ekonomiky zo strany RSP.

¹ ...či už spôsobom „sa zaväzuje použiť“ alebo „použije“ 100% zisku na dosiahnutie svojho hlavného cieľa.

² Správca dane môže postupovať spôsobom, kedy bude požadovať nápravu formou dodatočných daňových priznaní DPH za obdobie počnúc dátumom porušenia povinnosti.

4. Uplatnenie zníženej sadzby DPH **sa nevzťahuje na** tovary a služby, ktoré vziđu z takých hospodárskych činností registrovaného sociálneho podniku, ktorých hlavným cieľom nie je napĺňanie verejného alebo komunitného záujmu (viď bod 2 vyššie), ale hlavným cieľom je cieľ tvorby zisku. Predmetné platí zvlášť v prípade registrovaných sociálnych podnikov z radov mimovládnych neziskových organizácií, ktoré popri napĺňaní pozitívneho sociálneho vplyvu svojou hospodárskou a nehospodárskou činnosťou vedú i podnikateľské činnosti s hlavným cieľom tvorby zisku. Na tovary a služby, ktoré sú vyústením takejto podnikateľskej činnosti zníženú sadzbu DPH uplatniť nemožno a to i napriek tomu, že subjekt z tohto zisku financuje svoj hlavný (spoločensky prospešný) cieľ.

Ak podľa bodu 2 vyššie možno zníženú sadzbu DPH uplatniť „len na tie tovary a služby, ktoré sú predmetom hospodárskej činnosti, ktorej hlavným cieľom je dosahovanie pozitívneho sociálneho vplyvu“, tak na druhej strane platí, že tovary a služby, ktoré vziđu z aktivít registrovaného sociálneho podniku, ktorých hlavným cieľom je cieľ tvorby zisku, nepatria medzi tie tovary a služby, na ktoré možno uplatniť zníženú sadzbu DPH. Dôvod je prozaický: aktivita, ktorej hlavným cieľom je cieľ tvorby zisku, nie je v zmysle § 3 zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch aktivitou sociálnej ekonomiky. Predmetné zároveň neznamená, že výsledkom aktivity sociálnej ekonomiky nemôže byť kladný výsledok hospodárenia, inými slovami, aj aktivita sociálnej ekonomiky môže generovať zisk, jeho tvorba však nie je jej hlavným cieľom. Tento zisk (alebo jeho časť, ku ktorej sa zaviazal) sociálny podnik následne použije na dosiahnutie svojho hlavného cieľa.